

LU OPEN MINDED

Digitālā bērnība: padomi digitālās paaudzes audzināšanā

Prof. Zanda Rubene

7. lekcija

Padomi rīcībspējīga bērna audzināšanai digitālajā kultūrā

Ko bērni dara ar medijiem?

- *Radikālais konstruktīvisms* – mediju lietotājam piemīt patstāvīga kvalitāte, kas izpaužas kā nozīmju konstruēšanas sistēma. Informācija no medijiem tiek iekļauta cilvēka nozīmju sistēmā vai pārveidota tā, lai varētu tajā iekļauties. **Bērns pats veido nozīmes un nav vienkārši pakļauts signāliem.**
- *Funkcijas jeb labuma teorija* – **bērni attīsta paši savu mediju kompetenci,** nav pasīvi, bet ir aktīvi mediju lietotāji. Mediji nav labi, vai slikti – cilvēks meklē tajos sev piemērotāko.
- *Intencionālā pamatojuma teorija* – mediji sniedz piedāvājumu, kas uztvērējam ir pamatoti jāizvērtē. Cilvēks nevis tiek stimulēts, bet ļauj sevi stimulēt uz kādu rīcību, apzināti izmanto medijus, lai sevi stimulētu (atbilstoši vajadzībām). **Tiek uzskatīts, ka bērniem līdz 12 gadu vecumam šāda apzināta rīcība vēl nav raksturīga. Ja neizdodas “tikt galā” ar izvēlēto mediju saturu, var rasties traumējošas bailes, traumējoša pieredze.**

Nemērķtiecīgu mediju lietošanas paradumu iespējamie riski...

- Bērni **pasīvā, nemērķtiecīgā** mediju lietošanas procesā laupa savai attīstībai laiku, ko varētu izmantot aktīvai darbībai, kas veicinātu smadzeņu attīstību, kā arī sadarbībai ar cilvēkiem reālā laikā un telpā.
- Mediju ietekmes rezultātā **var apsīkt** vēlme līdzdarboties, jo būtiskākais smadzeņu attīstībai ir īsts izaicinājums, piedzīvojums pasaulē, kurā var darboties maksimāli interaktīvi.
- Pasaules aina, kas veidojas **nereflektētā komunikācijā** ar medijiem, **neatbilst** reālajai pasaulei.

Jāņem vērā...

- Nav tā, ka digitālie mediji vienkārši ietekmē bērnu. Bērni, ievērojot viņu dažādos dzīves apstākļus un psihiskos priekšnosacījumus, **attīsta noteiktas mediju lietošanas stratēģijas un no tām mācās.**
- Attiecības starp bērnu un mediju mainās laika gaitā – tas, vai bērni saprot mediju produktus, ir būtiski atkarīgs no bērna vecuma.
- Žana Piaže teorija – uzskatāmās domāšanas pirmoperacionālajā fāzē, tātad pirmsskolas vecumā, bērna uzmanība ir atkarīga no tā, cik pamanāmi ir atsevišķi priekšmeti. Taču **viņi nav spējīgi tvert notikumu visā pilnībā.**
- Tikai operacionālajā domāšanas fāzē, tātad **aptuveni no 11 -12 gadu vecuma, bērni spēj pilnībā nošķirt realitāti no fikcijas un adekvāti rekonstruēt notikumus.**

Jāņem vērā...

- Bērni un jaunieši ar problemātiskiem mediju lietošanas paradumiem likumsakarīgi ir arī **skolēni ar problemātisku uzvedību**, disciplīnas un mācību grūtībām.
- Bērns, kurš ir **laimīgs**, dzīvespriecīgs, atklāts un zinātkārs, nav apdraudēts – viņš „**nepazudīs tīklā**”, jo datoru uztvers atbilstoši tā funkcijai – kā lielisku palīgīdzekli efektīvai darbībai un internetu uzskatīs par gigantisku zināšanu krātuvi, kas palīdz atrast atbildes uz dzīves jautājumiem.
- **PROBLĒMAS CĒLOŅI VIENMĒR MEKLĒJAMI ĀRPUS EKRĀNA – BĒRNA REĀLAJĀ SOCIĀLAJĀ DZĪVĒ.**

Paldies!

studijas@openminded.lv